

Borzák Balarám Béla

Hideghónaljúak

Leggyakrabban a jászokat illetik ilyen jelzővel.
A jászokat legtöbbször tömören így jellemzik.

Hideghónaljú $\approx$ higgadt, nyugodt, önfegyelmezett, nemigen jön izgalomba, gyanakvó, meggondolt, zárkózott, figyelembe vesz mindent és mindenkit akit-, illetve amit figyelembe kell venni -meghallgat minden véleményt- de nemigen lelkesedik semmin, nem elhamarkodott...

Részlet a National Geographic 2007 júniusi számából: „A köznyelv „hideghónaljúaknak” nevezi őket (-mármint a jászokat-), mert nehezen barátkoznak, elvértve engednek magukhoz közel bárkit is.”

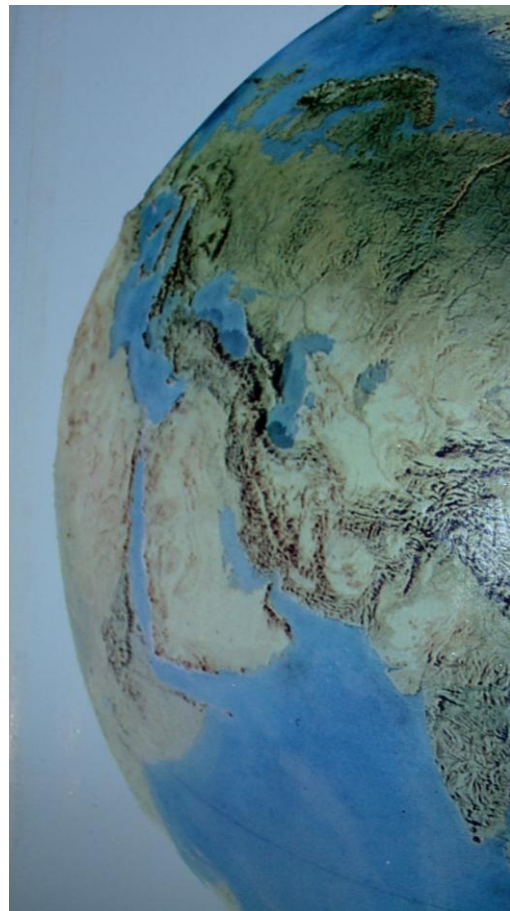
Akad hivatkozás oly régi eseményre is, mint a tatárjárás előtti, kunokkal együttes elűzetésük a Duna-Tisza közéről, mint „tatár kémek”. Tán ezért gyanakvók (?)

IV. Béla engedélyével telepedtek le az országban, ám -elsősorban nomád életmódjuk miatt- összetűzésekbe keveredtek a helyi nemességgel. A fiatal király 1239-ben a mai Nagykunságon, Kiskunságon, a Maros mentén és a mai Fejér megye déli részén ad helyet Kötöny (Kutten) népe zömének. 1240-ben a tatárokkal való összejátszással vádolt Kötöny kun vezért a pesti táborban felkoncolta a csócselék. A felbőszült kunok pusztítva kivonultak az országból.

1240 végére félelmes katonai erővel rendelkező mongol seregek érték el az ország keleti határait. Az ország nem készült fel megfelelően a támadásra, a király politikája nem csak báróit idegenítette el, de a bajt tovább tetézte, hogy IV. Béla a kunok és jászok kivonulásával értékes haderőt veszített el.

1241 tavaszán kezdődött meg a tatárjárás, amelynek során a mongol csapatok három irányból törtek be az országba. IV. Béla a főereg ellen vonult, de a muhi csatában katasztrofális vereséget szenvedett. 1241 nyarára a Dunától északra és keletre lévő országrész a mongolok kezére került, csak néhány megerősített vár és erődítmény állt ellen. Télen a tatárok a hideg időjárás miatt átkelhetek a befagyott Dunán, és erőfeszítéseket tettek hogy -tatár szokás szerint- kézre kerítsék az uralkodót személyesen. Egészen az Adriai tenger partjáig üldözték Bélát, de a dalmáciai Trau várában menedéket találó királyi családot nem sikerült elfogniuk.

1242 tavaszán a mongol sereg váratlanul elvonult, romba döntött országot hagyva maga után.

A visszatérő királyt a mongol hadjárat tapasztalatai ráébresztették korábbi politikája csődjére és több intézkedése mellett védelmi célból, újra behívta a kunokat, s velük együtt a jászokat is visszatelepítette az országba.

Részletek: Kunszabó Ferenc: Jászföld című könyvéből:

„A hideghónalj azt jelenti, hogy a jász figyelembe vesz mindent és mindenkit, akit illetve amit figyelembe kell vennie, meghallgat minden véleményt, de nemigen lelkesedik semmin, azaz nem izzad meg a hónalja az izgalomtól.”

„A hideg hónalj azt jelenti, hogy a jász sem Istennel, sem hatalommal szemben nem enged föl, de engedelmeskedik neki, mert történelme arra tanította,

hogy csak így maradhat viszonylag békében, csak így hódolhat egyetlen nagy szenvedélyének, a földnek!”

„Szegény embernek a szabadság bajjal jár, a csendességért pedig fizetnie kell.” (csendesség – értsd: békesség, béke)

„Remélni nyugodtan, remélni csendesen csak az tud, aki bízik. Az bízik, akiben erő van. Aki tartalékot hoz a tegnaptól s úgy megyen a jövő felé.” (tartalék – értsd: lelki biztonság, szilárd hit és tudás)

„A jász nyugodt. Annyira, hogy ez néha már flegmának tűnik. Éppen ezért megközelíthetetlen. A nagykunsági ember úgy büszke, hogy ezt szinte naponta kimondja – ezért sebezhető.”

„A jász: - nem panaszkodik – nem hiú – türelmes – belátó – fegyelmezett – szorgalmas – csendes – figyelmes – értelmes – tanulékony – alkalmazkodó – öntudatos – szerény – zárkózott – nem lelkesedik. Mindezek együttesen jellemzőek.

Továbbá: - hideghónaljú – meggondolt – fegyelmezett – zárkózott – öntudatos – lojális.”

„Számba veszi mindazt, amit hallott és látott, aztán maga dönti el, mi a helyes cselekvés, mi a lehetséges magatartás.”

„Jászsági illetőségük, Róbert Károly idején azonosítható először s attól kezdve követhetjük nyomon, hogy nincs jász sors, jász út, jász cél, mely a magyartól generálisan elütne.”

„Vannak azonban olyan helyi sajátosságok, érdekek, történések és körülmények, amik csakis az övék, senki másé! Ezek abban gyökereznek, hogy a jász már a legelső idevonatkozó okleveleinkben is a jobbágyi kötöttségektől mentes, olyan szabad nép, mely a föld bírhatásáért és a létbiztonságáért nem kilenceddel és tízeddel, nem robottal és kötelező ajándékokkal fizetett, hanem vérével: a király közvetlen fegyveres szabadosai, függetlenül minden vármegyei, vagy nemesi fennhatóságoktól.”

„Jász ember fölött csak saját székkapitánya ítélkezhet. A szabad föld szabad lakója ezért büszke, ezért van külön tartása.”

„...más az öltözete...külön neve is van hozzá...nevük fönmaradt, mert érdemes volt hangoztatni. A táj lakója ezért jász öntudatú. De miért nem büszke oly szertelenül, mint a székeleyek, vagy mért nem olyan makacs, mint a szász?”

„1713-ban 500.000.- Ft-ért eladják a jász-kunságot a német lovagrendnek.”

„A Rákóczi szabadságharc után nem a sötéten undokordó kunok, hanem a csendes, meggondolt és türelmes jászok találják meg a dupla szolgaságból kivezető utat – nekik már gyakorlatuk van benne – kimódolják az önfelszabadítás engedélyét. Redemptio.”

„...nem lelkesedtek, mert történelmük arra tanította őket, hogy megfontoltak legyenek és türelmesek, ami tulajdonságok viszont szinte minden időszakban a hatalom iránt de facto (valóban, ténylegesen) engedelmességhez vezették el őket. Lojálisak voltak, mert így őrizhették meg viszonylagos önállóságukat, amit csendes kitartással zártak életük belső köreibe.”

„A genetikus Czeizel Endre kutatásai szerint, ráadásul a jászok mindmáig egyedi genetikai jegyekkel bírnak.”

idézet a National geographic
2007. júniusi számából

Hideghónaljú. De mi az, ami a jászokat ilyené tette s honnan e jellem, mit sok évezredes vándorlásaik során, a mai napig megőriztek, mint egyedi sajátosságot, hisz ha egyénileg nem is ritka, nép, vagy nemzetségi szinten Európában egyedüli. Bizonyos, hogy nem „magyarságuk” következménye, hisz az alig hét évszázados, sem nem kereszténységükre vezethető vissza, amit csak a XV. században -végleges bejövételük után vagy 300 évvel (úgy nyolc generáció után)- vettek fel. Az okok messzebbre nyúlnak, mint a bizánci keresztység léte, de akár Mani próféta (ie. 216 -...), vagy Zaratusztra (i.e. 650 k. - 553 k.) ó-iráni tanai.

A magyarázatot az időszámításunk előtti évezredes pusztai nomád élet, a meg nem telepedett szabad, természeti lét adja. Ide nyúlnak a gyökerek s tartanak napjainkig, bár a jászok Európa szorításában a XIV-XV. szd.-ban véglegesen letelepedtek a Zagyva-Tarna-Ágó partján. Az ő s jászokat védikus civilizációs alapokon nyugvó hitviláguk és szilaj Nap-központúságuk, a vándorló, legeltető életmódjukkal párosulva tette fegyelmzetté, belátóvá. Tette kiegyensúlyozottá hóban-fagyban, esőben, szélben, verőfényben. A végtelen pusztai kóborlás tanította figyelemre, óvatosságra, más népekkel szembeni bizalmatlanságra. Létük nem volt sürgetős. Megfontoltan jártak, keltek. Életük ritmusát az évszakok változása, -tempóját a fű növekedése szabta meg. Türelemmel viselték. Nem zajongtak, nem viaskodtak, sem természettel, sem más népekkel. Nem volt, nem lehetett bennük ragaszkodás házhoz, várhoz, hazához, hisz a végtelen szabad természet volt az otthonuk. Életerük egész addig nem fogyatkozott, míg a más nemzetek letelepedett életét követő túlnépesedése, helyet nem kívánt. Így indultak nyugat felé, amit a lassú, de napjainkig zajló kiszáradási, sivatagosodási folyamat tovább kényszerített. Mit tehettek az ő s jászok; túrtek. Mint mindig hadra fogható lovas-íjász nép, vándorlásaik során laza szövetségre léptek környezetük uralkodóival s így tanulták meg a lojalitást, hogy szabadságukat, önállóságukat mégis csak megőrizhessék. Szerények voltak és zárkóztak. Cifraságoknak be sosem hódoltak. Viseletük, eszközeik, tárgyi kultúrájuk szilaj, nomád életüket szolgálta, az örökös szabad vándorlásban egyik sem gátolhatta őket. Végtelen bizakodásukat erős hitük, biztos, szilárd tudásuk adta, mit őseiktől örökítettek apáról fiúra, szájról-szájra.